

STRATEŠKI NAČRT SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE 2023-2027 – Strateški poudarki in bistvene novosti

1 UVOD

Strateški načrt za obdobje 2023–2027 (v nadaljevanju: SN 2023–2027), ki vsebuje **ključne strateške usmeritve za izvajanje Skupne kmetijske politike** (v nadaljevanju: SKP) v Sloveniji, podaja nabor ukrepov (intervencij) za njihovo uspešno in učinkovito doseganje. Skupna strateška obravnava obeh stebrov SKP (I. steber, ki obsega neposredna plačila in sektorske ukrepe, in II. steber, ki obsega ukrepe razvoja podeželja) prinaša novo dimenzijo in pozitivno vpliva na zagotavljanje **sinergij** in dopolnjevanja med intervencijami, s tem pa prinaša tudi **večje učinke** obeh stebrov pri uresničevanju zastavljenih ciljev celotne SKP.

Prihodnja SKP za obdobje 2023–2027 temelji na treh splošnih ciljih in devetih specifičnih ciljih, ki so podkrepljeni s horizontalnim ciljem spodbujanja prenosa znanja, inovacij in digitalizacije v kmetijstvu in na podeželskih območjih.

Spodbujanje pametnega, konkurenčnega, odpornega in raznolikega kmetijskega sektorja, ki zagotavlja dolgoročno prehransko varnost	Podpora in krepitev varstva okolja, vključno z biotsko raznovrstnostjo, in podnebnih ukrepov ter prispevanje k doseganju okoljskih in podnebnih ciljev Unije, vključno z njenimi zavezami iz Pariškega sporazuma	Krepitev socialno-ekonomskega tkiva podeželja
(1) Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti kmetijskega sektorja po vsej Uniji, da se poveča dolgoročno prehranska varnost in kmetijska raznolikost ter zagotovi gospodarska trajnostnost kmetijske proizvodnje v Uniji	(4) Prispevanje k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje, vključno z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov in povečanjem sekvestracije ogljika, ter spodbujanje trajnostne energije	(7) Privabljanje in zadrževanje mladih kmetov in drugih novih kmetov v tem poklicu ter spodbujanje trajnostnega razvoja podjetij na podeželju
(2) Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje tako kratko- kot dolgoročne konkurenčnosti kmetij, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji	(5) Spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak, vključno z zmanjšanjem odvisnosti od kemikalij	(8) Spodbujanje zaposlovanja, rasti, enakosti spolov, vključno s participacijo žensk v kmetovanju, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželju, vključno s krožnim biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom
(3) Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi	(6) Prispevanje k zaustavitvi in obratu trenda izgube biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine	9) Izboljšanje odziva kmetijstva Unije na zahteve družbe glede hrane in zdravja, vključno z visokokakovostno, varno in hranljivo hrano, pridelano na trajnostni način, zmanjšanje živalskih odpadkov ter izboljšanje dobrobiti živali in zatiranje protimikrobne odpornosti
Horizontalni cilj Modernizacija kmetijstva in podeželja s spodbujanjem in razširjanjem znanja, inovacij in digitalizacije		

SN 2023–2027 zagotavlja pogoje za **odporno in konkurenčno pridelavo in predelavo hrane**, predvsem preko ohranjanja proizvodnega potenciala in obsega kmetijskih zemljišč ter zagotavljanja primerne in stabilne dohodka kmetijskih gospodarstev, tudi na OMD območjih in v sektorjih v težavah, preko zagotavljanja varne in kakovostne hrane, krepitev agroživilskih verig in izboljšanja položaja kmeta v verigi, spodbujanjem pridelave hrane z višjo dodano vrednostjo ter generacijske pomladitve.

Usmerjen je v **varovanje in trajnostno upravljanje z naravnimi viri**, blaženje in prilagajanje na **podnebne spremembe** ter **ohranjanje biotske raznovrstnosti**. Celotna okoljska arhitektura, z okrepljeno pogojenostjo kot osnovo, shemo za podnebje in okolje ter zelo ciljno naravnanimi kmetijsko okoljsko podnebnimi ukrepi, ekološkim kmetovanjem in okoljskimi naložbami, je okoljsko veliko bolj ambiciozna. Zelo pomembno in v SN 2023–2027 zelo poudarjeno je tudi zagotavljanje višjih standardov dobrobiti živali. Prvič se uvajajo tudi plačila NATURA 2000.

Pomemben cilj SN 2023–2027 je tudi **dvig kakovosti življenja in krepitev gospodarske aktivnosti na podeželju**, da bi se ohranilo vitalno podeželje in podeželsko gospodarstvo s spodbujanjem

zaposlovanja v kmetijstvu ter agroživilskem sektorju in drugih povezanih sektorjih. Poleg kmetijskih dejavnosti se bo na teh območjih razvijalo tudi dopolnilne dejavnosti, vključno z biogospodarstvom, ki pomembno pripomorejo k dvigu in stabilnosti dohodka kmetijskih gospodarstev. Nadaljuje se tudi s podporo večji socialni vključenosti prebivalcev in lokalnemu razvoju podeželskih območij.

Z znanjem, inovacijami in vlaganji bomo podprli **zeleno in digitalno transformacijo** v kmetijskem, živilskem in gozdarskem sektorju ter **prehod v podnebno nevtralno družbo in gospodarstvo**.

Pri pripravi SN 2023–2027 smo izhajali iz trenutnega stanja ter trendov in v največji možni meri upoštevali naravne in strukturne danosti slovenskega podeželja ter dejanske potrebe kmetijstva, živilstva, gozdarstva, podeželja, potrošnika in širše družbe. Upoštevali smo relevantne evropske in nacionalne dokumente, ki se nanašajo na področje, ki ga pokriva SN 2023–2027.

V SN 2023–2027 so, na podlagi analize stanja in ocene potreb, določeni cilji in finančna sredstva ter intervencije za doseganje omenjenih ciljev. Na podlagi kazalnikov bodo države članice in EK spremljale **uspešnost in učinkovitost** izvajanja načrta. Skupni okvir spremljanja in ocenjevanja smotrnosti SKP je vzpostavljen z namenom prikaza napredka ter ocene vpliva in učinkovitosti izvajanja politike. EK bo, v primeru odstopanja od zastavljenih kazalnikov, od držav članic zahtevala akcijske načrte za izboljšanje stanja, kar bi lahko privedlo tudi do začasne ustavitve plačil in na koncu zmanjšanja finančnih sredstev, če načrtovani rezultati ne bodo doseženi. Tudi zaradi tega so pripravljene intervencije zelo **ciljno usmerjene**.

Slovenija ima v okviru SN 2023–2027 na voljo **1,2 mrd EUR** sredstev. Za I. steber SKP (EKJS), ki vključuje neposredna plačila ter sektorske podpore za vino in čebele, je na voljo 685 mio, za II. steber SKP (EKSRP), ki obsega politiko razvoja podeželja, pa je na voljo 550 mio EUR. Slovenija dodatno zagotavlja **334 mio EUR iz nacionalnega proračuna. 25 % sredstev I. stebra** mora država nameniti Shemi za podnebje in okolje, ukrepom, ki prispevajo k ciljem ohranjanja naravnih virov in narave, podnebnih sprememb ter biodiverzitete. Tem ciljem pa mora država tudi v okviru II. stebra nameniti vsaj **35 % sredstev** tega stebra.

2 STRATEŠKI POUČENKI

2.1 PAMETNO, ODPORNO IN KONKURENČNO KMETIJSTVO

Eden od glavnih ciljev SN 2023–2027 je doseganje ustrezne in stabilne dohodkovne ravni kmetijskih pridelovalcev, večja odpornost kmetij in višja konkurenčnost kmetijstva, živilskopredelovalne industrije in gozdarstva. Pri tem so pomembne predvsem močne verige vrednosti in oskrbe s hrano. Pri razvoju slovenskega kmetijstva je potrebno upoštevati raznolikosti in dualno strukturo kmetijskih gospodarstev, z izrazito tržno usmerjenimi kmetijami na eni strani in samooskrbnimi kmetijami na drugi strani.

Neposredna plačila v obliki osnovne dohodkovne podpore za trajnost zagotavljajo osnovno raven prihodka in imajo s tem tudi pomembno stabilizacijsko vlogo, preko okrepljene pogojenosti pa se krepi tudi vloga neposrednih plačil pri ohranjanju javnih dobrin ter ekosistemskih storitev. Del neposrednih plačil se preko okoljsko naravnane sheme za okolje in podnebje usmerja v spodbujanje prevzemanja bolj trajnostnih kmetijskih praks.

Proizvodno vezana plačila, s katerimi ciljno naslavljamo specifične probleme za sektorje v težavah, so namenjena ohranjanju kmetovanja, ekonomičnosti in obsega proizvodnje v teh sektorjih. V SN 2023–2027 predlagamo, da se proizvodno vezana plačila usmeri predvsem v **rejo govedi** po celotni Sloveniji, **rejo kraj dojilj** prav tako po celotni Sloveniji, prirejo **mleka v gorskem območju** in **rejo drobnice**. Dodatno bomo v Sloveniji spodbujali proizvodnjo **beljakovinskih rastlin** in 2 % ovojnice namenili temu deficitarnemu sektorju.

Tudi plačila za **območja z naravnimi in drugimi omejitvami**, ki v RS obsegajo 76,2 % vseh kmetijskih zemljišč v rabi, predstavljajo izrazito velik in pomemben dejavnik stabilnosti dohodka na kmetijah in pozitivno vplivajo na ohranjanje obdelanosti tega občutljivega prostora in s tem na ohranjanje naravnih virov, biodiverzitete ter tudi poseljenosti podeželja.

Razvoja slovenskega kmetijstva ni mogoče pričakovati brez **generacijske pomladitve**, na kateri temeljijo visoka pričakovanja po hitrejšem uvajanju novosti, znanja, tehnologij, digitalizacije v prakso. V tem delu SN 2023–2027 predstavlja celovito podporo, s kombinacijo različnih podpor za mlade kmete: od zagonskih, naložbenih, pa vse do podpor, povezanih s prenosom znanja in inovacijami. Ohranjamo tudi plačilo za mlade kmete v okviru shem neposrednih plačil.

SN 2023–2027 je usmerjen v **trajnostno, tehnološko napredno in konkurenčno kmetijstvo in agroživilstvo**, s poudarkom na digitalizaciji. V okviru naložb imajo možnost pridobitve podpor tudi manjša kmetijska gospodarstva, saj je njihov obstoj in razvoj pomemben predvsem zaradi okoljskih in socialnih učinkov. Spodbujali bomo rešitve v prid prehoda v krožno gospodarstvo ter doseganja višje dodane vrednosti celotne proizvodne verige, posebno pozornost bo SN 2023–2027 namenil vlaganju v **dobrobit živali**. S **finančnimi instrumenti** bomo izboljšali dostop do finančnih virov za mlade kmete.

Vse bolj rastoča tveganja v kmetijstvu naslavljamo predvsem preko krepitve uporabe sodobnih tehnologij ter pravočasno rabo prilagoditvenih tehnologij in preventivnih dejavnosti v kmetijstvu. Posebna tveganja so povezana z vremenskimi vplivi, zato veliko pozornost namenjamo preventivnim ukrepom v boju proti **podnebnim spremembam**.

Poseben poudarek SN 2023–2027 je dan povezovanju osnovne pridelave in predelave hrane, **krepitvi celotnih agroživilskih verig**, vzpostavitvi dolgoročnih partnerstev in **krepitvi položaja kmeta v verigi**. Le tako se kmetijski pridelovalci lahko hitreje in lažje preusmerijo s svojo pridelavo ter na ta način krepijo svojo odpornost in odzivnost na hitro spreminjajoče se razmere na trgu. Podpora za sheme kakovosti bo nadgrajena s promocijo kmetijskih pridelkov in prehranskih proizvodov.

SN 2023–2027 je ambiciozen in usklajen z nacionalnimi in evropskimi strategijami tudi na področju spodbujanja **ekološkega kmetijstva**, kjer želimo predvsem spodbuditi izrabo potenciala slovenskega prostora z vidika konkurenčnosti, dodane vrednosti ter varovanja okolja in naravnih virov, in hkrati nasloviti vedno večja pričakovanja potrošnikov po dostopni, lokalno pridelani ekološki hrani.

V okviru izvajanja SN SKP 2023–2027 bo ključna osredotočenost tudi na doseganje strateški ciljev **posameznih kmetijskih sektorjev živinorejske in rastlinske proizvodnje**.

2.2 VAROVANJE OKOLJA IN TRAJNOSTNO UPRAVLJANJE Z NARAVNIMI VIRI

Slovensko kmetijstvo ima poleg strateške funkcije pridelave hrane tudi velik prostorski in okoljski pomen. Zato si tudi v okviru SN 2023–2027 prizadevamo za **uporabo tehnologij in načinov proizvodnje, ki čim manj negativno vplivajo na naravne vire, ob sočasnem ohranjanju pestrosti živalskih in rastlinskih vrst**. SN 2023–2027 zelo jasno naslavlja tudi **podnebne spremembe**, in sicer tako blaženje kot tudi prilagajanje na podnebne spremembe. Slednje predstavlja poseben izziv, zato želimo z intervencijami delovati na ukrepih za zmanjševanje tveganja, predvsem na spodbujanju pridelave v zaprtih prostorih, namakanju, oroševanju, mrežah v trajnih nasadih, pa tudi drugih novih tehnoloških rešitvah.

Zaradi družbenih pričakovanj in okoljskih izzivov je v okviru SN 2023–2027 celovito podprto **ekološko kmetovanje**. Naš cilj je, da dosežemo večje količine slovenskih ekoloških proizvodov na trgu, kar bomo spodbujali tudi preko podpor za povezovanje ekoloških pridelovalcev in predelovalcev hrane. SN 2023–2027 namreč, skladno s Strategijo od vil do vilic, pomembno naslavlja tudi potrošnike in pričakovanja družbe kot celote. Tako dajemo velik poudarek pridelavi in predelavi ekološke hrane, **ustreznemu skrbnemu ravnanju s fitofarmacevskimi sredstvi, antibiotiki ter zagotavljanju dobrobiti živali**.

Intervencije SN 2023–2027 so namenjene tudi doseganju okoljskih in naravovarstvenih ciljev in na več ravneh tvorijo t.i. »**zeleno arhitekturo**«. Osnovno raven predstavlja **obvezna pogojenost** (okrepljeni in razširjeni elementi navzkrižne skladnosti), ki za prejemanje podpor od upravičenca zahteva izpolnjevanje osnovnih standardov za podnebje in okolje, javno zdravje ter zdravje živali in rastlin in dobrobit živali. **Pogojenost predstavlja standard, medtem ko posebna plačila za ukrepe sheme za okolje in podnebje v okviru neposrednih plačil ali kmetijsko–okoljske–podnebne intervencije v okviru II. stebra (KOPOP) pomenijo izvajanje nadstandardnih oblik kmetovanja**. Prvič uvajamo tudi plačila za območja **NATURA 2000, plačila za izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij in neproizvodne naložbe**, ki podpirajo okoljsko funkcijo kmetijstva in spodbujajo sonaravne kmetijske prakse.

2.3 KAKOVOST ŽIVLJENJA IN KREPITEV GOSPODARSKE AKTIVNOSTI NA PODEŽELJU

Poleg kmetijskih dejavnosti na podeželju podpiramo tudi **dopolnilne dejavnosti**, ki pomembno pripomorejo k dvigu in stabilnosti dohodka kmetijskih gospodarstev. Nadaljevali bomo tudi s podporami za aktivnosti **lokalnih pobud oziroma lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost** (pristop LEADER/CLLD), predvsem z namenom spodbujanja zaposlovanja na podeželju, večje socialne vključenosti prebivalcev, ohranjanja dediščine na podeželju, trajnostnih oblik turizma, spodbujanja medgeneracijskega sodelovanja in različnih socialnih ter »pametnih« storitev po konceptu pametnih vasi. LEADER se bo izvajal v okviru skupnega pristopa CLLD z drugimi EU skladi.

Posebno pozornost bomo namenili razvoju t.i. **ekoregij**, kar predstavlja nov pristop v trajnostnem upravljanju lokalnih virov, ki temelji na ekološkem kmetovanju. Namen ukrepa je omogočiti povezovanje certificirane pridelave in predelave na prostorsko zaokroženem območju.

V okviru SN 2023–2027 bo podprto **biogospodarstvo**, ki prispeva h krožnemu gospodarstvu, ter spodbuja trajnostno in učinkovito izkoriščanje obnovljivih virov, predvsem lesne biomase, živinskih gnojil in nenevarnih odpadkov.

Skupaj z ostalimi EU skladi in drugimi nacionalnimi politikami si prizadevamo za celovit razvoj slovenskega podeželja, ki bo zaživel le ob usklajenem delovanju in dopolnjevanju različnih podpor. Tako bodo podpore za **širokopasovni internet**, kar je eden od osnovnih predpogojev za razvoj podeželja, na voljo v okviru drugih EU skladov, ki bodo zagotovili 100 % pokritost slovenskega podeželja s širokopasovnimi povezavami.

2.4 HORIZONTALNI CILJ SPODBUJANJA ZNANJA, INOVACIJ IN DIGITALIZACIJE V KMETIJSTVU IN NA PODEŽELSKIH OBMOČJIH

Uspešen razvoj slovenskega kmetijstva in podeželja je mogoč le ob povezovanju in sodelovanju med vsemi deležniki pri **prenosu znanja in inovacij**. Spodbujali bomo razvojne mreže, pilotne projekte prenosa znanja ter izgradnjo demonstracijskih, poskusnih in kompetenčnih centrov ter tehnoloških središč. Prav tako želimo povečati raven usposobljenosti končnih upravičencev preko različnih oblik in metod prenosa znanja, ki vključujejo tudi lokalno uporabo znanja z ogledi in demonstracijami na terenu.

Pri tem je pozornost namenjena tudi **dvigu usposobljenosti kmetijskih in gozdarskih svetovalcev**, ki so eden izmed ključnih deležnikov v sistemu prenosa znanja. S kontinuiranim usposabljanjem svetovalcev se zagotavlja kakovost svetovalnih storitev in spodbuja posodobitev sektorja z izmenjavo znanja in razširjanjem najboljših okolju prijaznih proizvodnih praks, pa tudi z inovacijami in digitalnim prehodom v kmetijstvu, gozdarstvu in na podeželju.

Kmetijska politika sama ne more zagotoviti ustrezne prenove AKIS (Agricultural Knowledge and Innovation System), zato si tudi na tem področju prizadevamo za sodelovanje in vzajemno delovanje z drugimi politikami.

3 BISTVENE SPREMEMBE KMETIJSKE POLITIKE, KI JIH UVAJA SN 2023-2027

3.1 KONKURENČNOST IN ODPORNOST

SN 2023–2027 veliko pozornost namenja kontinuiteti izjemno pomembnih plačil, kot so neposredna plačila in proizvodno vezana plačila v okviru I. stebra SKP ter OMD plačila v okviru II. stebra SKP, ki zagotavljajo stabilni dohodkovni položaj v kmetijstvu.

SN 2023–2027 se orientira tudi v krepitev **odpornosti in konkurenčnosti kmetijskega sektorja**. Položaj kmeta v verigah vrednosti je nujno potrebno okrepiti z **nadaljnjo modernizacijo in tehnološkim razvojem kmetij**, da bodo bolj konkurenčne in tržno naravnane, pa tudi s **sodelovanjem za uspešnejši nastop na trgu** ter z nadaljnjim tesnejšim povezovanjem **vertikalno vzdolž verig preskrbe s hrano**.

Več pozornosti se namenja **kolektivnim naložbam v kmetijstvu, krepitvi organiziranja primarnih proizvajalcev** preko **skupin in organizacij proizvajalcev**, nadaljnjemu vključevanju proizvajalcev v **sheme kakovosti**, s čimer ne zvišujejo le dodane vrednosti svojih proizvodov, temveč krepijo tudi povezovanje vzdolž verige. **Sektorske intervencije** za vino, sadje in zelenjavo ter čebele so v obdobju 2023–2027 sploh prvič vključene v nek skupni programski dokument SKP. Popolna novost pa je spodbujanje organiziranja **medpanožnih organizacij**, katerih cilj je krepiti celotno verigo, ter **vzpostavljanje ekoregij**, kjer gre za celovit pristop k spodbujanju povezovanja kmetijstva z ostalim gospodarstvom na nekem zaokroženem geografskem območju.

Bistvene novosti so:

3.1.1 Poenostavitev izvajanja neposrednih plačil z ukinitvijo plačilnih pravic

Z novim modelom neposrednih plačil uvajamo pomembno poenostavitev, in sicer **ukinjamo plačilne pravice in uvajamo enotno plačilo na hektar**. Ukinitvev plačilnih pravic pomeni ukinitvev zgodovinskih dodatkov, ki so se skozi leta vezali na plačilne pravice in katerih glavnina vrednosti izvira iz leta 2006. Enotno plačilo na hektar pomeni bolj odprt, razumljiv in pregleden sistem, enotno obravnavo, saj vsi kmetje prejmejo enako plačilo na hektar in plačilo za vse upravičene površine. Pomeni tudi boljši izkoristek EU sredstev, saj ni več neuveljavljenih plačilnih pravic, preprečuje pa tudi anomalije, ki so se pri plačilnih pravicah lahko pojavile v smislu velike vrednosti plačilnih pravic na majhnem številu hektarjev na kmetiji.

3.1.2 Bolj pravična porazdelitev neposrednih plačil z uvedbo prerazporeditvenega plačila

Model neposrednih plačil prvič uvaja povsem novo dopolnilno prerazporeditveno plačilo, ki se nameni kmetijskim gospodarstvom **do povprečne velikosti 8,2 ha**. Dodeli se v obliki letnega, enotnega, nevezanega plačila na upravičen hektar upravičene površine. Prerazporeditveno plačilo s tem prispeva k večji stabilnosti dohodka na omenjenih kmetijskih gospodarstvih. S tem pa tudi prispeva k bolj pravični porazdelitvi neposrednih plačil ter učinkovitejšemu usmerjanju dohodkovne podpore za trajnostnost.

3.1.3 Prenova sistema točkovanja OMD plačil

Ključni spremembi glede na obdobje 2014–2020 sta ukinitve fiksne vrednosti plačila, kar pomeni, da bo plačilo odvisno le od točk, ki jih prejme kmetijsko gospodarstvo za hektarje, ki jih obdeluje na OMD, ter diferencirana vrednost točke v smeri, da se višja vrednost pripiše tistemu kmetijskemu gospodarstvu, ki ima večje število točk in ima travojede živali. **Prenova sistema plačil za OMD ohranja zavezo po skrbni obravnavi teh območij, hkrati pa bolj ciljno naslavlja ohranjanje najtežjih pridelovalnih površin.**

3.1.4 Bolj ciljno naravnani ukrepi za dvig konkurenčnosti kmetijske pridelave in predelave živil

V programskem obdobju 2014–2020 so bile investicije v primarno kmetijsko proizvodnjo ločene od investicij v predelavo in trženje kmetijskih proizvodov. Izkušnje so pokazale, da ločevanje med tovrstnimi investicijami ni vedno najprimernejše, saj se s tem projekti po nepotrebem delijo, hkrati pa to ovira kmetije pri sočasnem vlaganju v osnovno kmetijsko dejavnost in dvig dodane vrednosti, kar pa postaja temeljna razvojna usmeritev marsikatere kmetije, ki s tem povečuje lastno dodano vrednost ter se odziva na povpraševanje potrošnikov. Predvidena novost v okviru intervencije *Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije* je, da podpira kmetije pri tem razvojnem konceptu in s tem predvidoma tudi poenostavlja izvedbo tovrstnih kompleksnejših investicij.

Investicije v primarno kmetijsko proizvodnjo so po novem združene z investicijami v predelavo in trženje.

Novost je tudi omejitev stopnje podpore na enotnih 30 %, z možnostjo dodatkov: + 10 odstotnih točk za naložbe na gorskih območjih ter za + 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov.

Majhne kmetije bodo deležne poenostavitve s pavšalnimi podporami za investicije v dvig konkurenčnosti do maksimalne višine 20.000 eur. Pavšalna podpora majhnim kmetijam prinaša pomembne **administrativne razbremenitve** v zvezi s pridobitvijo in izplačili podpore.

3.1.5 Mladi kmetje

Uvaja se uporaba **finančnih instrumentov za investicije mladih kmetov**, s čimer bodo mladi kmetje lahko pod bolj ugodnimi bančnimi pogoji, z manj tveganji, hitreje in na bolj poenostavljen način dostopali do nujno potrebnih dodatnih razvojnih sredstev.

Popolna novost je tudi **podpora medgeneracijskemu prenosu znanja med prenosnikom in mladim prevzemnikom**. S to podporo želimo olajšati prenos kmetije na mladega prevzemnika ter omogočiti, da bo prenosnik na prevzemnika prenašal svoje specifično znanje in pridobljene izkušnje s področja izvajanja kmetijske dejavnosti na kmetijskem gospodarstvu, ki ga je predal prevzemniku.

3.1.6 Kolektivne naložbe

Intervencija Kolektivne naložbe v kmetijstvu za skupno pripravo kmetijskih proizvodov za trg in razvoj močnih in odpornih verig vrednosti preskrbe s hrano je povsem samostojni ukrep. Sredstva bodo namenjena zadrugam, organizacijam in skupinam proizvajalcev pa tudi članom kratkih dobavnih verig za skupno predelavo in trženje kmetijskih proizvodov oziroma prvi prodaji kmetijskih proizvodov prodajnim posrednikom ali predelovalcem.

3.1.7 Vključitev sektorskih intervencij za sadje in zelenjavo, vino ter čebelarstvo v SN 2023–2027

Sektorske intervencije **za sadje in zelenjavo, vino ter čebelarstvo** se vključujejo v SN 2023-2027, kar je pomembna novost in daje povsem drugo dimenzijo razumevanja teh sektorjev, saj so kot del strateškega razvojnega dokumenta vpleteni v SN. V preteklih programskih obdobjih so se namreč tovrstne intervencije izvajale povsem samostojno in ločeno.

3.1.8 Medpanožne organizacije

Za krepitev organiziranosti kmetijskega sektorja in za boljše vertikalno organiziranje celotne verige, se v ukrepanje SN 2023-2027 vključuje tudi **spodbujanje vzpostavitve medpanožnih organizacij**. Podpora bo namenjena za zaveze deležnikov v verigi preskrbe s hrano za uresničevanje ciljev, povezanih z izboljšanjem preglednosti proizvodnje in stanja na trgu.

3.1.9 Podpore za oblikovanje »ekoregij/100% lokalno«

Pomembna novost je tudi nova intervencija, vezana na vzpostavitev »ekoregij«, kjer gre za ozemeljski pristop, s katerim želimo povezati ponudbo s povpraševanjem po lokalno pridelanih proizvodih, s poudarkom na ponudbi ekološko pridelane hrane. S to intervencijo želimo spodbuditi širša območja k prehodu na okolju prijaznejše načine kmetovanja ter k učinkovitejšemu organiziranju, trženju in promociji lokalne ponudbe, zlasti ekološko pridelane, ter k neposrednemu povezovanju kmetov s končnimi potrošniki ter obrati javne prehrane v okviru kratkih dobavnih verig.

3.2 OKOLJSKA IN PODNEBNA AMBICIOZNOST

Koncept **zelene arhitekture nove SKP**, na katerem temelji uresničevanje okoljsko-podnebnih ciljev SKP, se z vsemi svojimi ključnimi elementi od »okrepljene pogojenosti«, sheme za okolje in podnebje v okviru I. stebra ter intervencij II. stebra v celoti preslikava v SN 2023–2027.

Bistvene spremembe pri ukrepanju na področju okolja in podnebja so:

3.2.1 Definicija upravičenega hektarja – vključitev neproduktivnih površin

Pod upravičeni hektar se štejejo tudi neproduktivne površine, ki se uporabljajo za doseganje minimalnega deleža ornega zemljišča, namenjenega za neproizvodne elemente in krajinske značilnosti, za katere velja obveznost ohranjanja (standard DKOP 8). Prav tako se pod upravičen hektar štejejo krajinske značilnosti, ki se, za čas trajanja zadevne obveznosti kmeta, določijo ali ohranjajo na podlagi sheme za podnebje in okolje.

3.2.2 Okrepljena pogojenost – osnovni standardi za pridobitev plačil SKP

V primerjavi z obdobjem 2015–2020 se z novo SKP **sistem pogojenosti** na EU ravni **zastruje oz. krepi**. Ključni element povečane okoljsko-podnebnosti je **združitev obstoječe navzkrižne skladnosti** z zahtevami iz t.i. **zelene komponente** neposrednih plačil iz obdobja 2015–2020 v sistem »okrepljene pogojenosti« (v povezavi z ohranjanjem okoljsko občutljivega trajnega travinja in ohranjanja travinja na ravni države ter površinami z neproduktivnimi elementi, ki imajo ekološki pomen). V zvezi s tem so bili v sistem pogojenosti preneseni novi, z vidika okolja in podnebja zelo pomembni standardi (dobri kmetijski in okoljski pogoji - DKOP):

- DKOP 1 – razmerje trajni travniki / kmetijska zemljišča v uporabi, kar prispeva k skladiščenju CO₂ v tleh in s tem k podnebnim ciljem;
- DKOP 8 – v povezavi z minimalnim deležem ornih kmetijskih zemljišč, ki mora biti namenjen neproduktivnim značilnostim ali področjem. Med neproizvodne značilnosti sodijo: krajinske značilnosti (mejice, lesna vegetacija (posamična drevesa, drevoredi, skupine dreves), male vodne prvine (kali), terase, suhozidi), praha (negovana, s predpisanim načinom vzdrževanja), dosevki (s faktorjem uteži 0,3), rastline ki vežejo dušik, obračališča, jarki, kolovozi, ki so del GERK-a. Omenjena nadgradnja močno povečuje okoljski prispevek pogojenosti, saj površine z ekološkim pomenom in

ostale neproizvodne površine znatno prispevajo k ohranjanju organske mase v tleh, preprečujejo izpiranje hranil, fiksirajo dušik in prispevajo k biodiverziteti ter k mozaičnosti kmetijske krajine.

- DKOP 9 – v povezavi z varovanjem okoljsko občutljivega trajnega travinja znotraj območij NATURA 2000. Omenjen DKOP se prav tako neposredno povezuje s cilji na področju biotske raznovrstnosti.

Poleg omenjenih novih standardov, prenesenih iz sistema zelene komponente neposrednih plačil, je bil v sistem pogojenosti vključen tudi **nov standard**, ki se nanaša na **varovanje mokrišč in šotišč** (DKOP 2). Dodajajo se tudi nove predpisane zahteve ravnanja (**PZR**), ki izhajajo iz Okvirne vodne direktive 2000/60/ES in Direktive 2009/128/ES za doseganje trajnostne rabe pesticidov, kar je podrobneje opisano v predhodnem poglavju 3.1.1.

Okrepljena pogojenost z letom 2023 prinaša tudi **ojačitev obstoječih DKOP in PZR**. Na tem mestu posebej izpostavljamo **PZR 3** – Ohranjanje prosto živečih ptic in **PZR 4** – Ohranjanje naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst. Pri obeh standardih so dosedanje zahteve v okviru navzkrižne skladnosti okrepljene, in sicer prav zaradi poslabševanja stanja habitatov in vrst, varovanje katerih je opredeljeno z Direktivo 2009/147/ES o ohranjanju prosto živečih ptic in Direktivo 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst.

3.2.3 Shema za okolje in podnebje - zahtevnejša ozelenitev neposrednih plačil

Shema za okolje in podnebje, t.i. SOPO uvaja povsem novo obliko »zelenega plačila« v okviru neposrednih plačil, ki ji je potrebno nameniti **vsaj 25 % nacionalne ovojnice za neposredna plačila**. Podobno kot nekatera plačila v II. stebru SKP, ta shema sedaj podpira kmete pri **prostovoljnem prevzemu letnih kmetijskih praks**, ki presegajo zahteve iz pogojenosti in **ugodno vplivajo na okolje in podnebje**.

Pomembna novost glede na zeleno komponento neposrednih plačil je ta, da bo moral kmet sedaj **aktivno uveljavljati izbor sheme SOPO** ter jo tudi **izvajati**, kar je pomembna sprememba glede na preteklo programsko obdobje, ko je bil zaradi derogacij, ki so izhajale že iz EU predpisov, velik delež kmetij izvzet iz aktivnega izvajanja zelene komponente, a je prejel zeleno plačilo.

Predlagane sheme SOPO so namenjene izvajanju na trajnem travinju, njivah, v trajnih nasadih in za ohranjanje krajinskih značilnosti:

- Sheme **za trajno travinje** so namenjene zlasti ohranjanju ekstenzivnih travnikov. Spodbujajo izvajanje trajnostnih kmetijskih praks z ekstenzivno pašo in rabo, kar prispeva k ponorom ogljika, zmanjševanju emisij toplogrednih plinov, preprečevanju zaraščanja in ohranjanju oziroma izboljšanju biotske raznovrstnosti na trajnem travinju tako z omejevanjem števila rab kot tudi vnosom hranil, predvsem dušika. V okvir nabora predlaganih shem SOPO za travinje so bile iz ukrepa KOPOP 14–20 prenesene zahteve, povezane z gnojenjem z organskimi izpusti z majhnimi izpusti v zrak ter upravljanjem s travinjem. Popolna novost pa je shema Pisan travnik, ki je rezultatsko usmerjena shema in je vezana na prisotnost v naprej predpisanih kvalifikatorskih rastlinskih vrst.

- Sheme za **njive** so prvenstveno namenjene izboljšanju ohranjanja tal in povečanju organske snovi v tleh, k ohranjanju rodovitnosti in kvalitete tal, biotske raznovrstnosti na ornih površinah in zmanjševanju emisij. Na ta način pa prispevajo tudi k ustreznem gospodarjenju z vodami in upravljanju s tlemi ter blaženju in prilagajanju kmetijstva na podnebne spremembe. Sheme podpirajo kmetijske prakse, namenjene ohranjanju naravnih virov, kot so voda, tla in zrak: pestrejšo setveno strukturo, opuščanje oranja, vezavo dušika, omejeno in zmanjšano uporabo fitofarmaceutskih sredstev in gnojil, zagotavljajo pa tudi podporo ekosistemskim storitvam. V okvir nabora predlaganih shem SOPO za njivske površine so bile iz ukrepa KOPOP 14–20 prenesene zahteve, povezane z naknadnimi posevki in podsevki, ozelenitvijo, konzervirajočo obdelavo tal ter gnojenje z majhnimi izpusti. Popolna novost pa sta obe biodiverzitetni shemi: Zaplate golih tal za poljskega škrjanca ter shema Varstvo gnezd pribe, ki sta specifično namenjeni ohranjanju ogroženih ptic, vezanih na kmetijsko krajino.

- Sheme za **trajne nasade** so usmerjene v zmanjševanje uporabe fitofarmaceutskih sredstev, kar prispeva k varovanju vodnih virov in tal, zagotavljanju prostora za koristne organizme ter k povečanju biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih. V okvir nabora predlaganih shem SOPO za trajne nasade so

bile iz ukrepa KOPOP 14–20 prenesene praktično vse zahteve, z izjemo prilagojenega nanosa FFS, ki je novost.

- Z namenom **ohranjanja kmetijske krajine** sta bili identificirani dve shemi SOPO. Obe podpirata vzpostavitev fizičnih preprek z namenom preprečevanja zanosa fitofarmaceutskih sredstev in gnojil v vodotoke ter vzpostavljanje neproizvodnih površin v kmetijski krajini in ustrezne prakse upravljanja za ohranjanje krajinskih značilnosti, kar prispeva k varovanju vodnih virov, ohranjanju biotske raznovrstnosti in mozaičnosti ter pestrosti kmetijske krajine.

3.2.4 Večja ambicioznost Kmetijsko-okoljsko-podnebnih plačil - vključitev novih vsebin in nadgradnja obstoječih vsebin

V primerjavi z obdobjem 2014–2020 je nova struktura KOPOP bolj ambiciozno zastavljena, ker se je del vsebin prestavil v shemo SOPO, zaradi česar se je zahtevnost izvajanja KOPOP povečala, hkrati pa so se dodali določene povsem nove vsebine. Povsem nove (pod)intervencije so sledeče:

- vse sheme integrirane pridelave, ki se v nadgrajeni in ambicioznejši obliki vračajo v strateški načrt, imeli pa smo jih vključene že v PRP 2007–2013;
- sheme za izboljšanje kakovosti krme in načrtnega krmljenja pri govedu, prašičih pitancih ter ovcah in kozah;
- shema za ohranjanje suhih travišč,
- shema za zmanjšanje ostankov FFS v pridelkih grozdja in sadja,
- shema Senena prireja,
- shema Precizno gnojenje in škropljenje.

3.2.5 Sprememba koncepta izvajanja KOPOP v paketni pristop

Pomembna sprememba, ki bo po naših pričakovanjih povečala okoljsko in podnebno učinkovitost KOPOP, je ponovna uvedba t.i. »*paketnega izvajanja zahtev*«, kot smo ga poznali v obdobju 2007–2013. V obdobju 2014–2020 se je KOPOP izvajal preko sistema »*obveznih zahtev in izbirnih zahtev*«, ki si ga je kmet ukrojil sam glede na način kmetovanja. Tak sistem je lahko privedel do situacije, ko z vidika okolja in podnebja zahtevnejše in učinkovitejše izbirne zahteve s strani kmetov niso bile izbrane. Poleg tega je bil takšen sistem izvajanja zelo kompleksen zaradi nujnosti upoštevanja različnih dovoljenih in nedovoljenih kombinacij zahtev na posamezni kmetijski površini.

Novi koncept izvajanja KOPOP s paketnim pristopom odpravlja te anomalije, v pakete so vključene vse relevantne zahteve, ki na določenem kmetijskem gospodarstvu kumulativno lahko več doprinesejo k varovanju tal, voda, zraka ter biodiverzitete. To pa pomeni tudi to, da marsikatera doslej izbirna zahteva v novem sistemu postaja obvezna zahteva v okviru paketa ali je posamezna zahteva celo postala povsem samostojna (pod)intervencija, kot npr. *Ohranjanje kolobarja*, *Setev rastlin za zeleno gnojenje*, *Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih*.

3.2.6 Več poudarka na rezultatski naravnosti KOPOP

Doslej je ukrep KOPOP vključeval izključno zahteve, vezane na upravljanje z določeno kmetijsko površino. Nadgradnja v obdobju 2023–2027 pa gre v smeri vključevanja bodisi upravljavsko-rezultatskih shem (*Habitati ptic vlažnih travnikov*) oziroma izključno rezultatskih shem (*Ohranjanje suhih travišč*), kjer je tudi plačilo diferencirano glede na dosežen rezultat ohranjenosti habitata oz. prisotnost kvalifikacijske vrste, ki se jo varuje.

3.2.7 Zaostritev zahtev v okviru posameznih (pod)intervencij KOPOP

Določene zahteve v okviru posameznih (pod)intervencij KOPOP se zaostrijejo z vidika zahtevnosti izvajanja. Npr. izvajanje kolobarja (*podintervencija Ohranjanje kolobarja*) se v novi strukturi KOPOP predvideva v treh ravneh zahtevnosti, kar pomeni, da bodo tisti kmetje, ki želijo storiti več z vidika okolja, prejeli tudi višjo kompenzacijo. V okviru ohranjanja *Visokodebelnih travniških sadovnjakov* je novost zahteva po odstranjevanju bele omele, bršljana in drugih ovijalk ter zahteva po uporabi le tistih FFS, ki so dovoljena v ekološki pridelavi. Novo uvedene sheme integrirane pridelave s celovitim paketom agrotehničnih ukrepov močno nadgrajujejo dosedanje operacije Poljedelstvo in zelenjadarstvo, Hmeljarstvo, Sadjarstvo in Vinogradništvo.

3.2.8 Ekološko kmetovanje

Ekološko kmetovanje je tudi v okviru strateškega načrta 2023–2027 samostojna intervencija, hkrati pa je ekološko kmetijstvo neposredno ali posredno v ospredju tudi pri številnih drugih intervencijah. Oblikovan je sveženj različnih spodbud – od spodbude za prevzemanje in ohranjanje praks ekološkega kmetovanja (*intervencija Ekološko kmetovanje*), do investicijskih spodbud ekološkim kmetom in predelovalcem ekoloških proizvodov (*intervencija: Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnosti ekoloških kmetij*), kot tudi neinvesticijskih spodbud, povezanih s povezovanjem ekoloških kmetov, promocijo in vključevanjem v sheme kakovosti (podintervencije: *Podpora za ustanovitev in začetno delovanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju, Dejavnosti informiranja in promocija proizvodov iz shem kakovosti, Novo sodelovanje v shemah kakovost ter povsem nova intervencija: kratke dobavne verige z namenom vzpostavitve »ekoregije«*). Ekološko kmetijstvo bo podprto tudi skozi intervencije, *povezane s sodelovanjem in prenosom znanja*.

3.2.9 Nove površinske intervencije na področju okolja: Biotično varstvo, Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij, Plačila Natura 2000

Velika novost strateškega načrta 2023–2027 so tudi povsem nove intervencije na področju okolja:

- **Intervencija Biotično varstvo:** namenjena je zmanjšani uporabi kemičnih fitofarmaceutskih sredstev in s spodbujanjem nadstandardnih praks varstva rastlin pred škodljivci prispeva k varovanju vodnih virov in tal.
- **Intervencija Plačila Natura 2000:** zagotavlja upravičencem nadomestilo za omejitve pri kmetovanju, ki so predpisane na posameznih območjih Natura 2000 in izhajajo zahtev Direktive 2009/147/ES in Direktive 92/43/EGS. Uvedba te intervencije je neposreden odziv na poslabševanje stanja kvalifikacijskih habitatov in vrst znotraj posameznih območij Natura 2000.
- **Intervencija Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij:** namenjena je spodbujanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine v zavarovanih območjih (območja narave, kjer je velika biotska, abiotska in krajinska raznovrstnost ter velika gostota in raznolikost naravnih vrednot).

3.2.10 Vključitev neproizvodnih naložb, ki podpirajo cilje naravovarstvenih intervencij

Prvič doslej se na področju kmetijstva lotevamo izvajanja neproizvodnih naložb, ki bodo specifično namenjene varovanju narave. S tem namenom je bila oblikovana intervencija *Neproizvodne naložbe, povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027*, ki se deli na 2 podintervenciji:

- Neproizvodne naložbe v ohranjanje ekstenzivnih pašnikov,
  - Neproizvodne naložbe v ureditev mejic, suhozidov in drugih krajinskih značilnosti.
- Intervencija s tem podpira okoljsko funkcijo kmetijstva in spodbuja sonaravne kmetijske prakse, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine ter ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter zmanjšanje negativnih vplivov kmetovanja na okolje.

3.2.11 Vključitev novih okoljskih intervencij na področju gozdarstva

Na področju gozdarstva se bosta v obdobju 2023–2027 prvič izvajali 2 povsem novi intervenciji:

- **Intervencija Ohranjanje in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede živali:** s to intervencijo želimo podpreti ohranjanje in vzdrževanje pašnih površin, ki jih na eni strani uporabljajo kmetje za svojo kmetijsko dejavnost in na drugi strani predstavljajo pašo za prostoživeče rastlinojede živali.
- **Naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva:** podpira se izgradnjo novih gozdnih drevesnic, posodobitev infrastrukture obstoječih gozdnih drevesc in nakup nove specializirane mehanizacije oziroma opreme za izvajanje del vzgoje sadik gozdnega drevja v gozdnih drevesnicah, vključno z vzgojo kontejnerskih sadik. S temi naložbami neposredno prispevamo k uspešnejši obnovi slovenskih gozdov.

3.2.12 Specifične intervencije za produktivne naložbe, namenjene okolju in podnebnju

V programskem obdobju 2014–2020 smo vse produktivne naložbe na področju primarne proizvodnje izvajali v okviru enega širšega ukrepa, ki je vključeval tako »klasične« produktivne naložbe kot tudi naložbe, ki so večji poudarek namenjale okolju in podnebnju. V okviru strateškega načrta 2023–2027 smo »splošne/klasične« produktivne investicije ločili od okoljsko in podnebno naravnanih, s čimer zagotavljamo večjo transparentnost glede sredstev za namen okoljskih in podnebnih investicij ter pričakovanih učinkov, večjo ciljno naravnano in rezultatsko usmerjenost tovrstnih investicij. Gre za sledeče intervencije:

- **Intervencija Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih:** namenjena podpori naložbam v nakup in postavitve mrež proti toči, ureditev intenzivnih trajnih nasadov ter travniških sadovnjakov, nakup opreme za protislansko zaščito ter obnovo potenciala kmetijske proizvodnje, prizadetega zaradi naravne nesreče ali izjemnih pojavov pri trajnih nasadih
- **Intervencija Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil:** namenjena podpori individualnim in kolektivnim naložbam v nakup kmetijske mehanizacije, ki je namenjena gnojenju z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak. Ta intervencija tako neposredno prispeva k cilju zmanjševanja tologrednih plinov.

Intervencija Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov ter za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS: gre za naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme, ki je namenjena spravilu krme s travinja ter optimalni uporabi hranil in trajnostni rabi FFS.

4 SEZNAM UKREPOV IN FINANČNI RAZREZ

Naziv intervencije	Skupna sredstva	Okvirna sredstva na letni ravni	Okvirna letna podpora na enoto
Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost	351.842.889 EUR	70.368.578 EUR	156 EUR
Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost	32.882.513 EUR	6.576.503 EUR	42 EUR
Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete	9.864.754 EUR	1.972.951 EUR	66 EUR
Vezana dohodkovna podpora za mleko v gorskih območjih	18.414.208 EUR	3.682.842 EUR	102 EUR
Vezana dohodkovna podpora za krave dojilje	32.882.513 EUR	6.576.503 EUR	110 EUR
Vezana dohodkovna podpora za rejo govedi	28.936.612 EUR	5.787.322 EUR	88 EUR
Vezana dohodkovna podpora za rejo drobnice	5.261.202 EUR	1.052.240 EUR	16 EUR
Vezana dohodkovna podpora za beljakovinske rastline	13.153.005 EUR	2.630.601 EUR	320 EUR
Shema za podnebje in okolje	164.412.565 EUR	32.882.513 EUR	več podpor
Plačilo za naravne ali druge omejitve	220.000.000 EUR	44.000.000 EUR	
Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila	118.946.368 EUR	23.789.274 EUR	
Ekološko kmetovanje	73.000.000 EUR	14.600.000 EUR	
Plačila NATURA 2000	2.400.000 EUR	480.000 EUR	
Ohranjanje, trajnostna raba in razvoj rastlinskih genskih virov v kmetijstvu	1.750.000 EUR	350.000 EUR	
Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij	1.600.000 EUR	320.000 EUR	
Dobrobit živali	50.000.000 EUR	10.000.000 EUR	
Biotično varstvo rastlin	4.000.000 EUR	3.200.000 EUR	

Ohranitev in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede živali	4.500.000 EUR	900.000 EUR	
Izgradnja namakalnih sistemov	14.000.000 EUR		
Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije	69.930.000 EUR		
Izvedba agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč	12.000.000 EUR		
Naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu	10.500.000 EUR		
Naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo	8.000.000 EUR		
Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnosti ekoloških kmetij	3.996.000 EUR		
Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali	57.990.012 EUR		
Naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva	2.000.000 EUR		
Naložbe v ureditev gozdne infrastrukture	4.000.000 EUR		
Kratke dobavne verige z namenom vzpostavitve »ekoregije«	2.300.000 EUR		
Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju, sheme kakovosti, promocija in kratke dobavne verige	10.499.460 EUR		
Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih	31.467.000 EUR		
Naložbe v sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah	4.000.000 EUR		

Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil	4.000.000 EUR		
Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov	8.000.000 EUR		
Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov ter za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS	5.980.915 EUR		
Neproizvodne naložbe, povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027	3.000.000 EUR		
Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov	47.290.760 EUR		
Medgeneracijski prenos znanja	7.560.000 EUR		
LEADER	34.428.185 EUR		
Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti vključno z biogospodarstvom	8.998.011 EUR		
Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij	7.209.301 EUR		
Izmenjava znanja in prenos informacij kmetovalcem in lastnikom gozdov ter usposabljanje svetovalcev	3.500.000 EUR		
Podpora čebelarjem in čebelarskim društvom	2.253.830 EUR	450.766 EUR	
Vzreja čebeljih matic	753.491 EUR	150.698 EUR	
Promocija in raziskava trga sektorja čebelarstva	142.675 EUR	28.535 EUR	
Kakovost in varnost čebeljih pridelkov	1.820.844 EUR	364.169 EUR	
Prenos znanja v čebelarstvu	706.993 EUR	141.399 EUR	
Raziskovalno delo na področju čebelarstva	816.717 EUR	163.343 EUR	
Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov	13.992.000 EUR	3.498.000 EUR	

Ukrepi informiranja o vinih Unije v državah članicah	604.000 EUR	151.000 EUR	
Promocija vina v tretjih državah	4.800.000 EUR	1.200.000 EUR	
Intervencije sadje in zelenjava: 13 podintervencij SKUPAJ – naveden znesek podpore za operativni program v primeru VTP 10 mio EUR	410.000 EUR (iz OP)		